

Сербский ученый Сима Аврамович считает, что использование ряда подобных терминов является основой для манипуляций и демагогии со стороны тех, кто первым познакомился со словами и таким образом получил право интерпретировать их значение тем, кто с этими терминами не знаком. По словам Аврамовича, в языке СМИ часто встречаются запрещенные слова, жаргонизмы, неологизмы, оказывающие негативное влияние на личность и язык, ставя под угрозу их индивидуальность [3].

Заключение. Средства массовой информации призваны не только повышать осведомленность читателей о политической ситуации, экономических, культурных и спортивных событиях, но и в то же время воздействовать на формирование у читателей конкретных общественных и социальных установок.

Доминирование средств массовой информации во всех сферах человеческой жизни оказывает влияние на язык, приводит к потере индивидуальности и – нередко – к манипуляциям со стороны СМИ. Помимо этого, в средствах массовой информации имеют место негативные явления, связанные с нарушениями литературных норм языка. В их число входит чрезмерное употребление заимствований и неологизмов; неправильное словоупотребление; упрощение норм литературного языка из-за постепенного его сближения с разговорным языком.

1. Шольте, Я.А. Глобализация / Я.А. Шольте. – Лондон: Макмиллан Интернэшнл, 2009. – 200 с.
2. Добросклонская, Т. Г. Роль СМИ в динамике языковых процессов / Т.Г. Добросклонская. – М.: Вестник Московского Университета, 2005. – С. 34-55.
3. Avramović, S. Rhetoric Techno / S. Avramović. – Beograd: Službeni glasnik, 2008. – 308 с.
4. <http://new.gramota.ru> – Дата доступа: 07.09.2020.

ЭТНАКУЛЬТУРНАЯ СЕМАНТИКА ЛЕКСИЧНОЙ АДЗІНКІ ДАМАВІНА ў МОВЕ ЛЕГЕНД І ПАДАННЯЎ БЕШАНКОВІЧЫНЫ

Бабаедаў Д.С.,

студэнт 3-га курса ВДУ імя П.М. Машэрава, г. Віцебск, Рэспубліка Беларусь

Навуковы кіраўнік – Дзядова А.С., канд. філал. навук, дацэнт

Легенды і паданні з’яўляюцца аднымі з найбольш старажытных праяў гістарычнай і фальклорнай спадчыны беларускага народа. У сваім змесце яны адлюстроўваюць асаблівасці жыцця нашых продкаў у мінулыя часы, іх традыцыі, звычаі і вераванні, спецыфіку працоўнай дзейнасці і заняткаў і ў цэлым нацыянальныя духоўныя арыенціры беларусаў як самастойнай этнічнай супольнасці. Актуальнасць нашага даследавання тлумачыцца неабходнасцю вывучэння фальклорных твораў героіка-легендарнага зместу найперш з пункту гледжання лінгвакультуралогіі і этналінгвістыкі, паколькі легенды і паданні – гэта нацыянальна-культурны феномен беларусаў, адна з найважнейшых частак іх народнага эпасу, які змяшчае ў сабе адлюстраванне рэлігійнага светапогляду чалавека на свет у старажытнасці, дае ўяўленні пра прыроду і навакольнае асяроддзе. Мэта артыкула – выявіць асаблівасці этнакультурнай семантыкі лексічнай адзінкі *дамавіна*, якая ўжываецца ў мове легенд і паданняў Бешанковіччыны.

Матэрыял і метады. Даследаванне праведзена на матэрыяле кнігі “Легенды і паданні Прыдзвіння” [1]. Асноўнымі метадамі даследавання з’яўляюцца метады навуковага назірання і апісальны метады.

Вынікі і іх абмеркаванне. Легенды і паданні Бешанковіччыны – толькі частка вялікага і надзвычай цікавага матэрыялу, які ўключаны ў змест кнігі “Легенды і паданні Прыдзвіння”. Легенды і паданні Бешанковіцкага краю адлюстроўваюць асаблівасці традыцый народнай культуры. Мова прааналізаваных легенд і паданняў, якія з’яўляюцца нацыянальным здабыткам беларусаў, рэпрэзентуе ў сабе ўсе этнакультурныя праявы побыту і сацыяльнага асяроддзя нашага народа ў той ці іншы гістарычны перыяд. Гэта знайшло выразнае выяўленне ў прадметна-побытавай лексіцы з нацыянальна-культурнай семантыкай.

У традыцыйнай фальклорнай культуры беларусаў сустракаюцца гістарычна абумоўленыя словы-сімвалы з побытавай семантыкай, якія не толькі валодаюць пэўным сэнсам, але і дапамагаюць сучасніку больш поўна і глыбока зразумець рэчаіснасць і яе праявы ў мінулым. Аб'ектам нашай увагі ў артыкуле з'яўляецца лексічная адзінка дамавіна 'спецыяльная доўгая скрыня з дошак, у якую кладуць нябожчыка; труна', якая нярэдка сустракаецца ў мове легенд і паданняў, запісаных на тэрыторыі Бешанковіцкага раёна.

Паводле народных уяўленняў дамавіна (слова этымалагічна ўзыходзіць да праславянскага па паходжанні назоўніка дом) – гэта жылло нябожчыка на “тым свеце”. У больш шырокім сэнсе гэта адзін з сімвалаў смерці. У адрозненне ад звычайнай (жылой) хаты дамавіна ўвасабляе ў сабе базавыя характарыстыкі свету памерлых. У мове даследаваных легенд і паданняў яна згадваецца як “новая хатка, толькі цесненькая, нявідненькая ды халодненькая”, “невясёлая” або “цёмненькая” [1]. Адзначым, што ў прааналізаваных намі фальклорных творах асабліва падкрэслівалася, што нябожчык (яго фізічная іпастась) мусіў перасяляцца ў хату, “без акон, без дзвярэй зробленую”, з якой няма выхаду [1], што мусіла гарантаваць статычны лад жыцця памерлага на “тым свеце” і неўмяшальніцтва яго ў справы жывых (пазітыўны кантакт жывых з памерлымі продкамі адбываўся на анімістычным узроўні).

Яшчэ ў часы глыбокай старажытнасці лічылася, што ў дамавіне памяшчалася “доля” нябожчыка (хлеб, збожжа, гарэлка), рэчы, неабходныя для паўнаwartаснага жыцця ў іншасвеце (шапка, пас, прылады працы, капшук, люлька, крэсіва і інш.), а таксама дробныя грошы для аплаты месца на могілках. Суадносіны дамавіны з хатай выяўляюцца ў параўнанні могілак з “сялом, дзе сонца не грэе” [1], а таксама ў матэрыялах народнага сонніка. Так, сасніць будоўлю новай хаты азначала, што наяве давядзецца рабіць дамавіну. У шэрагу мясцін (былых Віцебскай і Магілёўскай губерняў) дамавіну, як правіла, рабілі з кепска агабляваных ці зусім не габляваных, “абы-якіх” дошак, пацвярджаючы чаму знаходзім ў наступным моўным кантэксце: “І рабілі дамавіну ў мястэчку Бешанковічы з дошак няведама якіх, ці то кепска агабляваных, ці то зусім не габляваных” [1]. Адмысловая “недаробленасць” надавала дамавіне прамежкавы, пераходны статус паміж светам жывых і памерлых. З мэтай прадухілення чарговай смерці ў сям’і памерлага забаранялася рабіць дамавіну яго блізкім сваякам. Падобная забарона распаўсюджвалася таксама на ўдаўцоў і бяздзетных мужчын, што можа тлумачыцца дваіста: “хата” для нябожчыка была б “нешчаслівай”, а людзі, якія яе рабілі, згубілі б шанец зноў ажаніцца і мець дзяцей.

Заўважым, што звычайна дамавіну выраблялі на двары нябожчыка, але ў тым выпадку, калі ў гаспадарцы апошняга быў чорны певень ці сівы вол (сімвалы смерці), труну рабілі ў іншым месцы: “І жыў у Кастуся чорны певень на двары, таму дамавіну перанеслі на суседні двор” [1]. Калі гатовую дамавіну неслі ў хату памерлага, сустрэча і размова з кім-небудзь была непажаданай: “Дамавіну занеслі ў хату, але размаўляць пры гэтым забаранялася” [1]. Пры сустрэчы з цяжарнай жанчынай работнікі клалі труну на дол і прымушалі жанчыну тройчы абысці яе, каб засцерагчы дзіця ад магчымай смерці. Трэскі, што засталіся пасля вырабу дамавіны, спальвалі або клалі ў яе, бо нават адна трэска, што засталася ў хаце, магла прывесці да чарговай смерці. Труну для малых дзяцей рабілі без жалезных цвікоў. У адваротным выпадку лічылася, што дзеці ў сям’і больш не будуць нараджацца. Ад пачатку вырабу і да асвячэння дамавіну не пакідалі без нагляду, бо ў яе мог забрацца “нячысты” і апаганіць “жыццё” памерлага ці авалодаць яго целам. У спякотнае надвор’е, каб нябожчыка “не разносіла”, у дамавіну або пад яе клалі замкнёны замок. Такі звычай быў вельмі распаўсюджаны ў Бешанковічах і прылеглых вёсках: “І тады паклала кабета замок пад труну і замкнуць не збылася, бо звычай прымушае” [1].

Суадносіны дамавіны са светам памерлых або смерцю ляжаць у аснове выкарыстання гэтага прадмета побыту як у шкаданоснай, так і засцерагальнай лекавай магіі. Раней было распаўсюджана меркаванне, што калі сеяць жыта рукой, якая несла труну на могілкі, то яно не ўзыдзе. Дамавіна, выкладзеная з каменьчыкаў пад кутом хаты, мусіць прывесці да хваробы і смерці яе насельнікаў. З другога боку, трэскамі ад дамавіны абкурвалі ніву, каб не псавалі яе вераб’і. Трэскі лічыліся дзейсным сродкам і ад зубнога болю па аналогіі з прынцыпам “мёртвым не баліць”. Для катэгорыі так званых “нячы-

стых” нябожчыкаў (самагубцаў, ведзьмакоў) дамавіну звычайна не выраблялі. За парушэнне сацыякультурных нормаў гэтая катэгорыя памерлых сімвалічна вымалася з супольнасці “добрых” нябожчыкаў: іх хавалі без дамавіны і па-за межамі могілак (“сяла”).

Заклучэнне. Такім чынам, прааналізаваная лексічная адзінка дамавіна, для якой характэрна дастаткова высокая частотнасць ужывання ў легендах і паданнях, запісаных на тэрыторыі Бешанковіцкага раёна, адлюстроўвае асаблівасці матэрыяльнай і духоўнай культуры нашага народа, своеасаблівую нацыянальную карціну свету, якая сфарміравалася ў святдомасці нашых продкаў-землякоў у мінулыя часы.

1. Легенды і паданні Прыдзвіння // Віцебскі раён : краязнаўчыя нарысы / І.А. Абрамава [і інш.] ; уклад. М.В. Півавар. – Мінск, 2008. – С. 197-206.

2. Полацкі этнаграфічны зборнік : у 2 ч. – Наваполацк : ПДУ, 2011. – Вып. 2. Ч. 1. – 292 с.

ХУДОЖЕСТВЕННЫЕ ОСОБЕННОСТИ СОВРЕМЕННОГО ТЕКСТА РЭП-КОМПОЗИЦИЙ

Байрамов М.Я.,

студент 5-го курса ВГУ имени П.М. Машерова, г. Витебск, Республика Беларусь

Научный руководитель – Сенькова О.Ф., старший преподаватель

В современном мире существует огромное количество музыкальных жанров: хип-хоп, регги, поп-музыка, кантри, шансон, электронная музыка и т.д. И каждый из этих жанров имеет свои отличия. Но в этой статье речь будет идти о рэп-музыке, об известных исполнителях этого жанра, текстовых особенностях и истории создания нового вида музыкальной индустрии.

Цель исследования – выявление особенностей лирики в современных рэп-композициях.

Метод исследования – сравнительный, описательно-аналитический.

Результаты и их обсуждение. Разные формы речитатива известны с древних времён. Он служил аккомпанементом для религиозных обрядов, произносился под музыку в античной драме. И древнейшие поэты исполняли свои стихотворения исключительно под музыку. Значительно позже стали выделять музыкальные жанры, а рэп появился относительно недавно.

Родиной рэпа многие считают Америку, но это вовсе не так. В 1972 году известный итальянский певец Адриано Челентано исполнил непонятную публике песню под названием «Prisencolinensinainciusol». Песня не только имеет странное название, но сама по себе наполнена ничего не обозначающими словами. Песня оказалась непонятной по объективным причинам, ведь Челентано вовсе ничего не пел, а просто проговаривал слова под музыку. И только спустя десять лет подобное исполнение было в Америке. Люди пели ради удовольствия, для души и развлечения, поэтому этот жанр со временем становился популярным. Первые известные американские рэп исполнители – 2pac, MC Hammer, Vanilla Ice, Yung MC и другие. Для того чтобы стать рэпером, не обязательно иметь высшее музыкальное образование, и поэтому на сегодняшний день их количество возросло.

Само слово «рэп» с английского имеет несколько вариантов перевода, а именно: стук, бит, разговор. Одними из важнейших элементов рэпа являются сленги, которые весьма разнообразны и насыщены в исполнениях представителей этого жанра.

По словам доктора филологических наук Шмелевой Т. В., «Рэп – это не одежда, не музыка и даже не танцы. Прежде всего – это поэзия». Действительно, если внимательно вслушаться в слова песен, то исполнители жанра рэп повествуют о жизни, о дружбе, о преступности в своих композициях. У некоторых исполнителей можно заметить даже религиозные концепции, такие как «духовность», «спасение», «воскресение», «преображение», «спаситель», «Бог», их разную интерпретацию и роль в формировании рэп-дискурса.

Отличительной особенностью такого жанра является ее лирика. Тексты песен являются основой музыки наряду с хорошим битом. Но все же главный акцент делается именно на тексте, так как музыка в полноценном смысле в данном жанре не наблюдается.